

Opinia

o ustawie – Przepisy wprowadzające ustawę o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawę o akredytacji w ochronie zdrowia oraz ustawę o konsultantach w ochronie zdrowia (druk nr 549)

I. Cel i przedmiot ustawy

Projekt ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawę o akredytacji w ochronie zdrowia oraz ustawę o konsultantach w ochronie zdrowia, został przygotowany w celu, jak podaje uzasadnienie, wprowadzenia w życie trzech wymienionych w tytule ustaw. Służą temu niezbędne zmiany w innych ustawach, dokonujące uporządkowania stanu prawnego.

Wprowadzenia jednoznaczności w stanie prawnym wymagała sytuacja, która powstała w wyniku nieuchwalenia przez Sejm w dniu 19 grudnia 2008 r.:

- ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. – Przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia,
  - ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zakładach opieki zdrowotnej, a także
  - ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o pracownikach zakładów opieki zdrowotnej,
- po przedstawieniu ich przez Prezydenta do ponownego rozpatrzenia, na podstawie art. 122 ust. 5 Konstytucji RP.

Pozostałe trzy ustawy przyjęte przez Sejm w dniu 6 listopada 2008 r.:

- o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417),
- o akredytacji w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 418), -
- o konsultantach w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 419),

łącznie z wymienionymi wyżej nieuchwalonymi ponownie, były ze sobą merytorycznie powiązane i miały wejść w życie w tym samym terminie - z dniem określonym w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. – Przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia (był to 1 stycznia 2009 r.), która jednak nie znalazła się w systemie prawnym. Jej brak powoduje niejasność – każda z trzech *przyjętych* ustaw z dnia 6 listopada 2008 r. odwołuje się bowiem,

w zakresie wejścia w życie, do ustawy, która do systemu prawnego nie weszła. Ponadto pojawiają się dalsze wątpliwości, gdyż materia wszystkich sześciu ustaw przyjętych przez Sejm w dniu 6 listopada 2008 r. (w ich ostatecznym kształcie legislacyjnym, po rozpatrzeniu i przyjęciu poprawek Senatu), była ze sobą powiązana, a ustawy w określonym zakresie zawierały odesłania do siebie, tworzące pewną całość uregulowań. Dlatego zgodnie z zasadą jasności i zupełności systemu prawa, należało dokonać uporządkowania uregulowań pod kątem dostosowania do prawnie obowiązujących rozwiązań - uregulowań przyjętych, uwzględniając zakres uregulowań zawartych w ustawach nieuchwalonych, w związku z decyzją Sejmu, podjętą w dniu 19 grudnia 2008 r.

Ponieważ trzy *przyjęte* ustawy odsyłają w treści do ustaw, które nie weszły do systemu prawnego (tj. do ustaw z dnia 6 listopada 2008 r.: o zakładach opieki zdrowotnej i – Przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia), a ustawa 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta wykazuje niespójność w znacznej części z dotychczas obowiązującymi ustawami, w ustawie zawartej w druku nr 549 wprowadzono następujące zmiany:

- 1) w art. 1 oraz w art. 8 pkt 5, art. 9 i art. 10 reguluje się wejście w życie trzech wymienionych ustaw z dnia 6 listopada 2008 r., eliminując wskazanie ustawy nieistniejącej,
- 2) art. 2, art. 4, art. 5, art. 6, art. 7 i art. 8 z jednej strony – zawierają dopełnienie systemu prawnego w niezbędnym zakresie wynikającym z uregulowań zawartych w *nieuchwalonych ponownie* ustawach z dnia 6 listopada: o zakładach opieki zdrowotnej oraz – Przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia (dokumentacja medyczna, prawa pacjenta, informowanie pacjenta o jego stanie zdrowia oraz wyrażanie zgody przez pacjenta albo zezwolenie sądu opiekuńczego na badanie lub udzielenie świadczenia zdrowotnego, obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem, zgoda pacjenta na wykonywanie zabiegów diagnostyki laboratoryjnej, a także zwolnienie Rzecznika Praw Pacjentów z obowiązku uiszczania kosztów sądowych w sprawach cywilnych), a z drugiej strony - z *przyjęte* uregulowania zawarte w ustawach z dnia 6 listopada 2008 r.: o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, o akredytacji w ochronie zdrowia oraz o konsultantach w ochronie zdrowia, odnosi się do obowiązującego stanu prawnego (tj. obecnie – i nadal obowiązującej koncepcji i definicji zakładu opieki zdrowotnej, a ponadto do instytucji akredytacji oraz instytucji konsultantów krajowych i wojewódzkich),

- 3) w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570), która została uchwalona i opublikowana po zaistnieniu wyżej opisanej sytuacji w stanie prawnym tj. w grudniu 2008 r. (art. 11).
- 4) niezbędne przepisy przejściowe i dostosowujące (art. 12 -18), dotyczące: statusu Biura Praw Pacjenta w nowym stanie prawnym, jego pracowników, organizacji i funkcjonowania Biura do czasu powołania Rzecznika Praw Pacjenta, powołania Rady Akredytacyjnej, akredytacji udzielonych przed wejściem w życie ustawy, konsultantów krajowych i wojewódzkich powołanych na podstawie przepisów dotychczasowych, dokumentacji medycznej sporządzonej przed dniem wejścia w życie ustawy oraz obowiązywania niektórych przepisów wykonawczych.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe. Jego brzmienie generalnie odpowiadało przyjętej ustawie.

Pierwsze czytanie w Sejmie, przeprowadzone w Komisji Zdrowia, odbyło się w czasie, gdy trzy ustawy wymienione w tytule ustawy zawartej w druku nr 549, nie były jeszcze opublikowane. Ponieważ art. 8 ustawy nowelizuje ustawę z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, przedmiotem kontrowersji była dopuszczalność nowelizowania ustawy nieogłoszonej, która tym samym nie stanowiła elementu systemu prawnego (warunkiem wejścia w życie ustaw jest ich ogłoszenie - art. 88 ust. 1 Konstytucji). Na etapie prac późniejszych wszystkie trzy ustawy ukazały się w Dzienniku Ustaw z 2009 r. Nr 52. Ich należyte (w stosownym dzienniku urzędowym) stanowiło ostatni etap procesu legislacyjnego. Dla wejścia w życie ustaw tj. ustalenia w sposób niewątpliwy momentu, od którego mają być realizowane lub stosowane przez wszystkich, których dotyczą, niezbędne jest przyjęcie ustawy niniejszej. Nie ma bowiem podstaw do przyjęcia w tej kwestii zastosowania art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449 oraz z 2009 r. Nr 31, poz. 206) - ustawy zawierały bowiem określenie terminu wejścia w życie i był to *inny* (niż 14 dni) termin wejścia w życie.

W drugim czytaniu w Sejmie zgłoszono poprawkę do art. 8, zawężającą zakres art. 59 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (definicja praktyki naruszającej zbiorowe prawa pacjenta), nie została ona jednak przyjęta.

III. Uwagi szczegółowe

1. Należało w art. 8 w pkt 4 ustawy zawartej w druku nr 549, dotyczącej ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, zmienić art. 36-38, a w osobnym punkcie ustawy ująć zmianę do jej art. 39. Nowelizowane art. 36-38 należą do *rozdziału 10 Prawo pacjenta do opieki duszpasterskiej*, a art. 39 znajduje się w rozdziale następnym – w Rozdziale 11 pt. *Prawo pacjenta do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie*, zastosowana technika legislacyjna znosi jednostkę systematyki ustawy, jaką jest rozdział 11.

2. Z uwagi na treść art. 1 ust. 1 i zawarte w niej wyszczególnienie art. 56 i art. 57 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, a także treść art. 12 - do przepisów wymienionych w art. 19, wchodzących w życie z dniem ogłoszenia ustawy, należało uwzględnić także art. 3.

Ponieważ zmieniono, w stosunku do projektu przewidującego jednolite wejścia w życie wszystkich przepisów, w art. 19 w części wchodzącej w życie wcześniej, należałoby dodać także przepisy art. 8 pkt 5, art. 9 i art. 10. Wcześniej eliminuje się tym samym ze stanu prawnego powoływanie nazwy ustawy nieistniejącej w stanie prawnym.

IV. Propozycje poprawek

1) w art. 8:

a) w pkt 4:

- w zdaniu wstępnym wyrazy "art. 36-39" zastępuje się wyrazami "art. 36-38",
- skreśla się art. 39,

b) po pkt 4 dodaje się pkt ... w brzmieniu:

"...) art. 39 otrzymuje brzmienie:

"Art. 39. Pacjent w zakładzie opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 33 ust. 1, ma prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie. Koszty realizacji tego prawa ponosi ten zakład opieki zdrowotnej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.";

2) w art. 19 po wyrazach "ust. 1" dodaje się wyrazy ", art. 3, art. 8 pkt 5, art. 9, art. 10".

Bożena Langner

Główny legislator